

Een Fantast

EEN DETECTIVE-ROMAN DIE DE POLITIE HIELP
DOOR W. FRIE

Deze maand is het tachtig jaar geleden, dat een der merkwaardigste schrijvers en dichters, welke de negentiende eeuw heeft opgeleverd, stierf: Edgar Allan Poe.

Geheel zijn kort leven — hij is slechts veertig jaar oud geworden — heeft hij met armoede en ellende gestreden, en eerst na zijn dood heeft men hem algemeen erkend als den geniaalsten Amerikaansche auteur van zijn tijd.

Hij was een scherpzinnig, bekwaam criticus. Zijn gedichten zijn mooi van klank en geluid. Vooral zijn bekend gedicht *The Bells* is een bewijs dat hij zijn gevoelens wist uit te drukken bijna uitsluitend met klank en geluid. Maar bij het tegenwoordig geslacht is hij toch het meest bekend als de schrijver van beroemd geworden korte verhalen, akelige, geheimzinnige geschiedenissen, die wijzen op een ziekelijke fantasie.

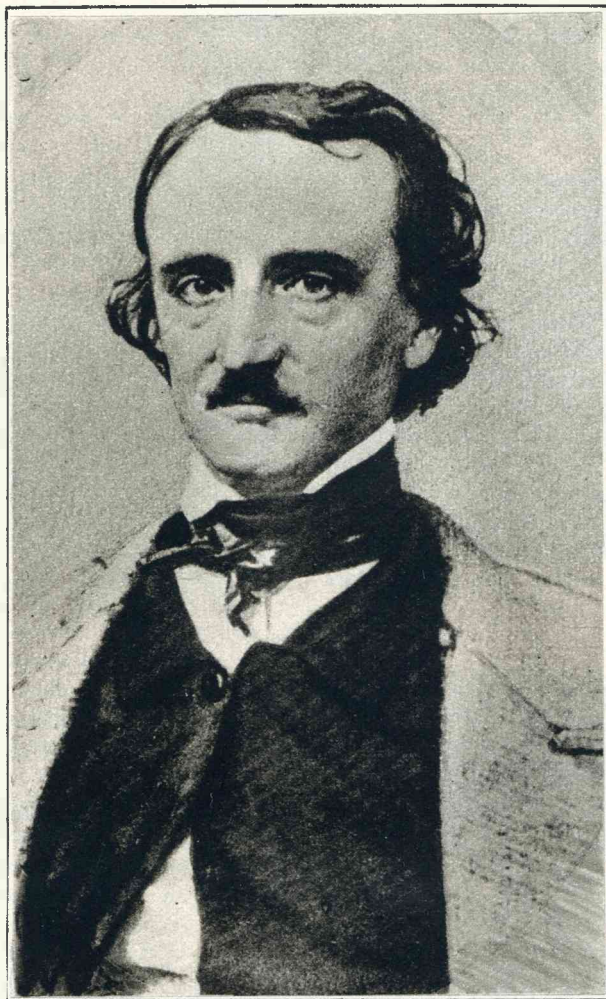
Inderdaad is Edgar Poe, op z'n zachtst uitgedrukt een eigenaardige persoonlijkheid geweest; er liep, zooals bij meer genieën, een vreemde kronkel door zijn hersens. Hij was een kind van reizende tooneelspelers, ontving een goede opvoeding, maar heeft het op geen enkele school lang kunnen uithouden.

Een tijdgenoot van Poe, die gelijk met hem op de universiteit studeerde, verklaarde later dat hij uitmuntte in Latijn en in grof kaartspelen. Dat laatste nam op den duur den meesten tijd in beslag, met als onvermijdelijk gevolg, — toen zijn speelschulden tot drie duizend dollar waren gestegen — dat hij van de universiteit moest verdwijnen.

Korten tijd heeft hij toen nog aan een militaire academie gestudeerd, maar tot de strenge militaire tucht was een geest als de zijne allermintst geneigd, en ook deze studie was bijgevolg slechts van korten duur. Daarna heeft hij zich voorgoed aan de literatuur gewijd, die hem wereldroem bezorgde, maar — na zijn dood. Wat overigens bij genieën geen zeldzaam verschijnsel is.

Hierboven zeiden wij reeds, dat groote geesten dikwijls wonderlijke menschen zijn. Edgar Allan Poe is daarvan wel een der typeerendste voorbeelden. Hij was zwak van wil en verslaafd aan den drank. Het is bekend, dat de uitgever van een blad, waaraan Poe een tijdje verbonden was, hem dikwijls waarschuwde vóór het ontbijt niet zoo zwaar te drinken. Vergeefs natuurlijk. Zelfs voegde Poe in zijn laatste jaren

opium aan den alcohol toe, waarvan de voor zijn gezondheid fatale gevolgen niet uitbleven. Maar daartegenover staat dat hij een zeldzame energie ontwikkelde, wanneer hij zich eenmaal tot het schrijven van een verhaal had gezet. Bedaard en uiterst nauwkeurig werkte hij dit uit, gaf er

EDGAR ALLAN POE.

zijn beste krachten aan en liet zich door geen dreigend gebrek tot haast of slordigheid verleiden. Die verhalen geven den vollen, echten Poe. Zij behandelen uitsluitend geheimzinnige, fantastische onderwerpen; zijn talent heeft voor het eerst in volheid laten blijken, welke mogelijkheden waren besloten in de behandeling van het „verschrikkelijke”. Liefhebbers van dit genre verslinden dan ook zijn boeken. Hij ging zelfs zoo ver, dat men terecht geneigd is van een ziekelijke, overspannen fantasie te spreken. Maar tevens gaf hij in zijn verhalen blijk van een logisch redeneervermogen, zoo klaar en nuchter, dat de lezer eenvoudig verbluft staat. Het is bijkans onbegrijpelijk dat zoo verscheiden eigenschappen samen konden gaan. Daarbij is zijn stijl meesterlijk en geen van zijn tijdgenooten bezat zoo'n compositietalent.

Twee literatuurvormen heeft Poe gewrocht en tot volkomenheid gebracht: het moderne, korte verhaal en de moderne detective-roman.

Het korte verhaal — de „short story” — is in onzen haastig levenden tijd een der meest gelezen prozavormen. Het is Edgar Allan Poe geweest, die dit verhaal vorm heeft gegeven; hij heeft de eischen, waaraan de „short story” moet voldoen voor het eerst omschreven, en deze eischen worden thans nog als de eenig juiste beschouwd.

Wat het schrijven van moderne detective-verhalen betreft, hij is hierin niet alleen een pionier geweest, maar hij is daarin, dunkt ons, nog niet overtroffen. Daarin heeft zijn fantasie en ook zijn logisch vermogen zich het volkomenst geopenbaard. Een der meestbekende is *De Moord in de Rue Morgue*. Het is wellicht op enkele plaatsen wat langdradig, maar ieder lezer moet zeker onder den indruk komen van het buitengewoon vernuft van den schrijver. Slechts hebbe die lezer sterke zenuwen! En wat een ander verhaal in dit genre betreft — *Het Geheim van Marie Rogêt* — wij betwijfelen, of er ooit een zoo merkwaardig stuk proza werd geschreven — en tevens van zoo practisch belang.

Want auteurs van detective-romans schrijven fictie en hun taak is dus in zooverre gemakkelijk, dat de oplossing hun bekend is, en zij, die oplossing voor oogen houdend, geleidelijk daarop aansturen.

Maar in *Het Geheim van Marie Rogêt* werd het onderwerp zuiver aan de werkelijkheid ontleend; en toen Poe zijn verhaal schreef, was de misdaad nog niet opgehelderd.

Omstreeks 1840 werd in de nabijheid van New-York een meisje, Mary Cecilia Rogers, vermoord gevonden; ofschoon deze moord een buitengewone opwinding veroorzaakte en een langdurig, nauwkeurig onderzoek werd ingesteld, slaagde de politie er niet in het geheim op te lossen.

Poe leefde in dien tijd ver van New-York; de geheimzinnigheid van het geval trof hem en in de couranten volgde hij nauwkeurig alles wat over den moord en de nasporingen werd vermeld. Uitsluitend op deze gegevens — de plek waar de misdaad werd bedreven en de omgeving bezocht hij nimmer — schreef hij *Het Geheim van Marie Rogêt* dat hij in Parijs liet spelen, maar waarin hij overigens, tot in details nauwkeurig, het New-Yorksche geval volgde, zoodat alle argumentatie absoluut op werkelijkheid gegrond was. Door verrassend schrandere, logische redeneeringen kwam hij daarin tot een bepaalde oplossing en wees de schuldigen aan. Iedereen in dien tijd wist natuurlijk wie identiek waren met de in het verhaal genoemde personen; de politie maakte gebruik van deze onverwachte en zonderlinge hulp en — de schuldigen werden inderdaad gevonden. Het bleek dat Poe tot in details het geheele ingewikkelde geval ontward had!

Het einde van den genialen fantast was een tragische, maar ook natuurlijke afsluiting van zijn leven. Nadat in 1847 zijn jonge vrouw gestorven was — Poe was in 1836 gehuwd met zijn veertienjarige nicht Virginia Clemm, die hij steeds hartstochtelijk heeft liefgehad — raakte hij meer en meer aan lager wal, tot hij in 1849 overleed in een ziekenhuis aan een aanval van delirium tremens.